

Alles gegeven

Preekschets behorend bij het Diaconaal Project: Ik geloof, ik deel

Tekst: Lukas 21:1-4

- 1 Toen Hij opkeek, zag Hij hoe rijken hun giften in de offerkist kwamen werpen.
2 Hij zag ook dat een arme weduwe er twee muntjes in gooide,
3 en Hij zei: 'Ik verzeker jullie: deze arme weduwe heeft meer gegeven dan alle anderen.
4 Want de anderen hebben iets van hun overvloed geofferd, maar zij heeft van haar armoede alles gegeven wat ze nodig had voor haar levensonderhoud.'
-

Opzet

Deze preekschets geeft vanuit Lukas 21 handvatten om in de eredienst aandacht te schenken aan de diaconale bewustwording in de gemeente. Het door de HGJB en GZB georganiseerde diaconaal project richt zich deze jaren op Albanië. We willen dat onze kinderen, tieners en jongeren leren van leeftijdsgenoten uit Albanië, dat toepassen met hun groep in Nederland en middelen ophalen om hun geloofsgenoten te ondersteunen. In dit project worden verschillende materialen aangeboden en zijn er tal van mogelijkheden om in de gemeente aan de slag te gaan, zo ook in de eredienst. Meer hierover vindt u op de website www.hgjb.nl/diaconaal-project

Om deze dienst niet op zichzelf te laten staan maar een plek te geven in het brede aanbod van het project en om u als predikant op weg te helpen in het vormgeven van een dienst met een diaconale inslag, is deze preekschets opgezet. U bent vrij om zoveel of zo weinig van deze schets te gebruiken als u zelf wilt.

In deze preekschets vindt u eerst een hoofdlijn van het project, daarna wordt de context van het Bijbelgedeelte geschetst. Vervolgens geven we u verschillende kruispunten mee waarop de lijnen van het project en de Bijbeltekst elkaar kruisen. In uw preek kunt u verschillende afslagen nemen en zo uw eigen hoofdlijn van de preek bepalen. Daarna volgen verschillende aanbevelingen voor de liturgie en zijn er gespreksvragen toegevoegd om als preekbespreking in de gemeente of op een kring te gebruiken.

We zijn blij en dankbaar dat u gebruik maakt van deze preekschets en daarmee een bijdrage levert aan dit project. We geloven dat Gods Woord ons bemoedigt, aanvuurt en inspireert om in navolging van Christus om te zien naar anderen en het geloof handen en voeten te geven. We wensen u veel zegen bij de voorbereiding van deze dienst.

Hoofdlijn project

Albanië is een van de armste landen van Europa. Het ligt in Zuidwest-Europa, is in meerderheid islamitisch en lange tijd was het een communistisch land: je mocht er niet zeggen wat je dacht en naar de kerk gaan was ook verboden. Dat is tegenwoordig gelukkig anders.

IK GELOOF! / IK DEEL

DIACONAAL PROJECT

Samen met de GZB steunt de HGJB jonge kerken in Albanië. Ze hebben een belangrijke plek in de samenleving; ze worden getraind om die rol op te pakken. Ze kunnen van betekenis zijn voor mensen die eenzaam zijn en in armoede leven.

Om armoede te zien, moet je goed kijken. Veel mensen in Albanië, en ook in Nederland, schamen zich voor hun financiële situatie. Het komt veel voor dat de buitenkant er prima uit ziet, maar er achter de voordeur een schrijnende situatie heerst. Een mooie auto voor de deur lijkt te suggereren dat het goed gaat maar als je goed kijkt, dan zie je duidelijke signalen van armoede. Het vraagt om echte aandacht voor de ander, zoals Jezus mensen opzoekt, naar hen omziet en bewogen is.

Op de website zijn er verschillende verhalen te lezen met concrete voorbeelden uit Albanië. Wellicht is het mooi om de preek of de dienst te beginnen met een van deze verhalen. Het brengt je meteen in een concrete en misschien wel herkenbare situatie.

Dit diaconaal project draagt bij aan de toerusting van de jonge kerken in Albanië en ondersteunt hen in praktische zorg zoals het verlenen van medische zorg in afgelegen gebieden.

Context Bijbelgedeelte

Jezus in Jeruzalem

Lukas schrijft in hoofdstuk 19 over de intocht van Jezus in Jeruzalem. Vanaf dat moment neemt de spanning toe. De Farizeeën, Schriftgeleerden en Sadduceeën proberen Jezus te betrappen maar ze vinden niets om tegen Hem in te brengen. Hun gedrag zorgt ervoor dat Jezus Zich scherp uitlaat aan het eind van hoofdstuk 20. Wees op uw hoede, klinkt het voor heel het volk. De woorden van Jezus en de dreiging van de overpriesters geven aan dat de zaken op scherp staan. Extra opvallend is het dan ook dat Jezus te midden van dit verbale geweld, een vrouw aanwijst, een weduwe in de tempel.

Typisch Lukas

Het is niet voor niets dat Lukas hierbij de vinger legt. Hoofdstuk 21 begint met een korte geschiedenis in de tempel. Het is altijd een drukte van belang maar in die mensenmassa wijst Jezus juist die weduwe aan. Het is typisch Lukas. In heel zijn evangelie heeft hij oog voor mensen aan de rand van de samenleving. In het vierde hoofdstuk van dit Bijbelboek geeft Lukas dat al aan:

De Geest van de Heere is op Mij, omdat Hij Mij gezalfd heeft; Hij heeft Mij gezonden om aan armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken van hart zijn, (...)

Niet alleen de armen hebben een bijzondere plek, dat geldt ook voor vrouwen in dit evangelie. Denk bijvoorbeeld aan de dienende vrouwen en de bloedvloeiende vrouw uit hoofdstuk 8. Ook hier in hoofdstuk 21 is het juist die vrouw die door Jezus gezien wordt.

De verwoesting is nabij

Naast dat armen en weduwen bij Lukas een bijzondere plek hebben, is het extra opvallend dat Jezus deze vrouw centraal stelt. Kort hierna zoomt Hij namelijk uit naar de verwoesting van de tempel en van Jeruzalem, en verder naar iedereen die in Judea is om vervolgens de toekomst van hemel en aarde te beschrijven. In al het grootst wat staat te gebeuren, dichtbij en in de toekomst, kijkt Jezus op, en ziet deze vrouw.

Kruispunten in de tekst

Toen Hij opkeek

Jezus bevindt zich op het tempelplein, daar waar het een drukte van belang is. Hij geeft onderwijs en terwijl Hij vanaf de trappen op het plein het volk toespreekt, kijkt Hij op. Het is een korte regel maar zo veelzeggend. Hij kijkt op, Hij ziet. Het is de Heiland die oog heeft voor kwetsbaren, voor armen, voor zieken en zondaren. Waar deze mensen vaak in de marge verdwijnen, de eenzaamheid toeneemt en soms ook in de kerk buiten beeld raken, is het Jezus die hen ziet, aanraakt, geneest en herstelt.

Het is een kijken met diaconale ogen, met innerlijke ontferming. Zoals Jezus in het gewoel van de menigte voelt dat Hij aangeraakt wordt door de bloedvloeiende vrouw, zo ziet Hij ook nu die arme weduwe. Het is een bemoediging voor hen die zich niet gezien voelen. Voor mensen die gebukt gaan onder verdriet, eenzaamheid en pijn. Waar schaamte is over uiterlijk, financiële mogelijkheden of een gebroken gezinssituatie. Naast een bemoediging voor hen, is een aansporing voor iedereen om met die ogen te kijken naar mensen om ons heen. Jezus kijkt op, in hoeverre kijken wij er nog van op als we horen dat een stel uit de straat gescheiden is, er voorbede gedaan wordt voor een zieke, we eigenlijk wel weten van die benarde financiële situatie maar niet goed weten wat er we mee aan moeten? Je kunt de ogen ervoor sluiten, of er van op kijken en je laten raken. Diaconale bewustwording begint niet met actievoeren of met problemen oplossen, het begin met kijken, oog hebben voor.

De offerkist

Het zijn er waarschijnlijk 13 geweest, offerkisten in de tempel. Bedoeld voor het onderhoud van de tempel maar ook voor de armenzorg. De rijken in de tempel geven veel, en dat is te zien. Het is een zichtbare plek waar gaven worden ingezameld. Centraal, openlijk op het tempelplein. Het geeft te denken. In een tijd waarin er in veel kerken digitaal gecollecteerd wordt, is het nodig ons te bezinnen op de plek van collecten in de eredienst. Hoewel digitaal geven doorgaans meer op lijkt te brengen dan het fysiek ophalen van muntjes en bonnetjes, neemt de zichtbaarheid van het collecteren wel af. We pleiten niet voor een transparantie waarin iedereen ziet wat de ander geeft zoals hier in de tempel, maar welke plek heeft deze inzameling in de eredienst? Heeft het zo'n prominente plek als destijds in de tempel en hoe zou dat vergroot kunnen worden?

Ik geloof, ik deel, dat is het hoofdthema van het diaconaal project. In de kerk ontmoeten we God, horen we naar Zijn Woord en belijden we het geloof. In het geheel van die liturgie heeft 'geven' een plek. Delen hoort bij geloven, laten we dat niet vergeten.

Iets van hun overvloed

De weduwe geeft alles, maar de rijken geven iets. Jezus schets hier een situatie maar geeft daarin geen duidelijke boodschap. Hij diskwalificeert de rijken niet omdat ze rijk zijn. Zij geven van hun overvloed, en dat is mooi, het is zelfs een plicht. Laten we dat maar gewoon staan in de tekst. Het is goed om te delen van de overvloed. De rijken zijn hier niet alleen de grote machthebbers met het vele geld maar diegene die overvloed hebben om van te delen. Zij die het geld wat ze in de collecte geven niet daadwerkelijk missen. Dat geldt voor een groot deel van ons als christenen. Een goede gewoonte, geven van overvloed.

IK GELOOF! / IK DEEL

DIACONAAL PROJECT

Alles gegeven

Toch legt Jezus de focus bij deze vrouw, een arme weduwe. De tegenstelling kan niet groter. Rijken met veel geld, en een arme weduwe. Het contrast is helder. Ze heeft niet veel, ze zou onderhouden moeten worden door de gemeenschap maar Jezus geeft in het eind van hoofdstuk 20 aan dat er groot onrecht geschied. De Schriftgeleerden verslinden de huizen van de weduwen. De rijken worden rijker, de armen worden armer. Hoewel de rijken niet direct slaat op de Schriftgeleerden uit het vorige hoofdstuk, zal daar toch een grote overlap in zitten. Opvallend is dat Jezus haar armoede niet oplost. Ook gaat Hij niet naar de vrouw toe om te zeggen dat ze niets hoeft te geven aan de tempel. De opbrengst is namelijk voor haarzelf of voor de tempel die toch verwoest zal worden. Enig gevoel van onbehagen kan je zomaar bekruipen. Deze vrouw zou toch niets hoeven geven? Het is ongemakkelijk, een gevoel van schaamte ook wellicht. Misschien is dat ook wel iets van Jezus oproept wanneer Hij de vinger op de zere plek legt.

De Heere Jezus stelt haar ten voorbeeld. Ze geeft weinig, wat stellen die muntjes voor? Het is maar net genoeg geld voor een maaltijd, de allerkleinste muntjes van die tijd. Toch geeft ze alles! Het is zoals een Engels commentaar schrijft: *Men see what is given, but God sees what is left.* Het gaat er in deze geschiedenis dus niet om hoeveel gaven je geeft. Het is Jezus te doen om een diep vertrouwen in en afhankelijkheid van God, Zijn Vader. Deze vrouw geeft alles, ze leeft haar leven in toewijding aan haar God en Heiland. Het kleine beetje wat ze heeft, legt ze in Zijn handen, erop vertrouwend dat Hij voor haar zorgt. Daarin is zij een voorbeeld, of we nu arm of rijk zijn. Andere voorbeelden van mensen die in afhankelijkheid leven, zijn verschillende mensen uit Albanië. Op de website zijn deze verhalen terug te vinden. Ze laten zien hoe jonge mensen in een situatie van uitzichtloze armoede hun vertrouwen op God stellen.

Tips voor de liturgie

Liedkeuze

Verschillende psalmen en liederen passen bij het thema van deze dienst. Hieronder vindt u een aantal suggesties.

Psalm 40: 1, 4 en 8

Psalm 4: 1 en 4

Psalm 49: 1 en 6

Psalm 72: 2, 7 en 11

Psalm 146: 4, 5, 6 en 7

Weerklank 267 Neem mijn leven, laat het, Heer

Weerklank 191 Ik bouw op U

Weerklank 515 Wie maar de goede God laat zorgen

OTH 250 Vaste rots van mijn behoud

OTH 279 Jezus, alles geef ik U

OTH 354 Heer wat een voorrecht

EEN ACTIE VAN

IK GELOOF! / IK DEEL

DIACONAAL PROJECT

OTH 371 Heer, laat er méér ontferming zijn
OTH 373 Ik was hongerig (kinderlied)
OTH 555 Kom aan boord (kinderlied)

Collecte en toelichting

Het is waardevol als er in deze dienst extra aandacht is voor de collecte. Dat kan met behulp van een filmpje of een toelichting door een van diakenen. Als er voor het HGJB Diaconaal project gecollecteerd wordt, geeft de website hiervoor verschillende mogelijkheden. Daarnaast is het goed om te zoeken naar mogelijkheden om de collecte meer zichtbaar te maken en te integreren in de liturgie. Zo zijn er wereldwijd verschillende voorbeelden van kerken waar de collecte voorin de kerk verzameld wordt en aan God opgedragen wordt. Zo worden de dienst van gebeden en gaven gecombineerd.

Praktische oefening

De Heere Jezus komt vaak op plekken aan de rand van de samenleving. Doorgaans mijden wij die plaatsen. Dat maakt dat armoede voor veel mensen niet echt dichtbij komt. Het helpt om een denkoefening mee te geven, misschien wel om de preek mee te beginnen. Stel dan de vraag aan gemeenteleden om hun eigen netwerk in kaart te brengen. Welke vormen van armoede komen ze daar tegen? Dit helpt om bewustwording te creëren van het eigen netwerk en hoe beperkt dat vaak is. De preek zou ook afgesloten kunnen worden met een concrete observatieopdracht voor de komende week: Kijk eens goed in de straat, de klas, de vriendengroep of in de kerk. Wat valt op als je beter kijkt en oprecht luistert?

Kindervoorbeeld

Het voorbeeld van de Heere Jezus geeft in Lukas 21 is op een eenvoudige manier vorm te geven. Zorg voor 2 muntjes en een zak met geld of een stapel briefgeld. Vertel dat er 2 mensen in de kerk kwamen die allebei wat in de collecte zak deden. De ene gaf een enorme berg geld, de ander maar 2 muntjes. Wie gaf er het meest? Leg daarna uit dat Jezus anders naar mensen kijkt. Hij kijkt naar wat er over is. Die rijke man had nog heel veel over, die vrouw helemaal niets. Jezus vraagt ons alles te geven. Moet je dan al je zakgeld weggeven? Nee, maar het is belangrijk om te beseffen dat je zelf alles van God gekregen hebt.